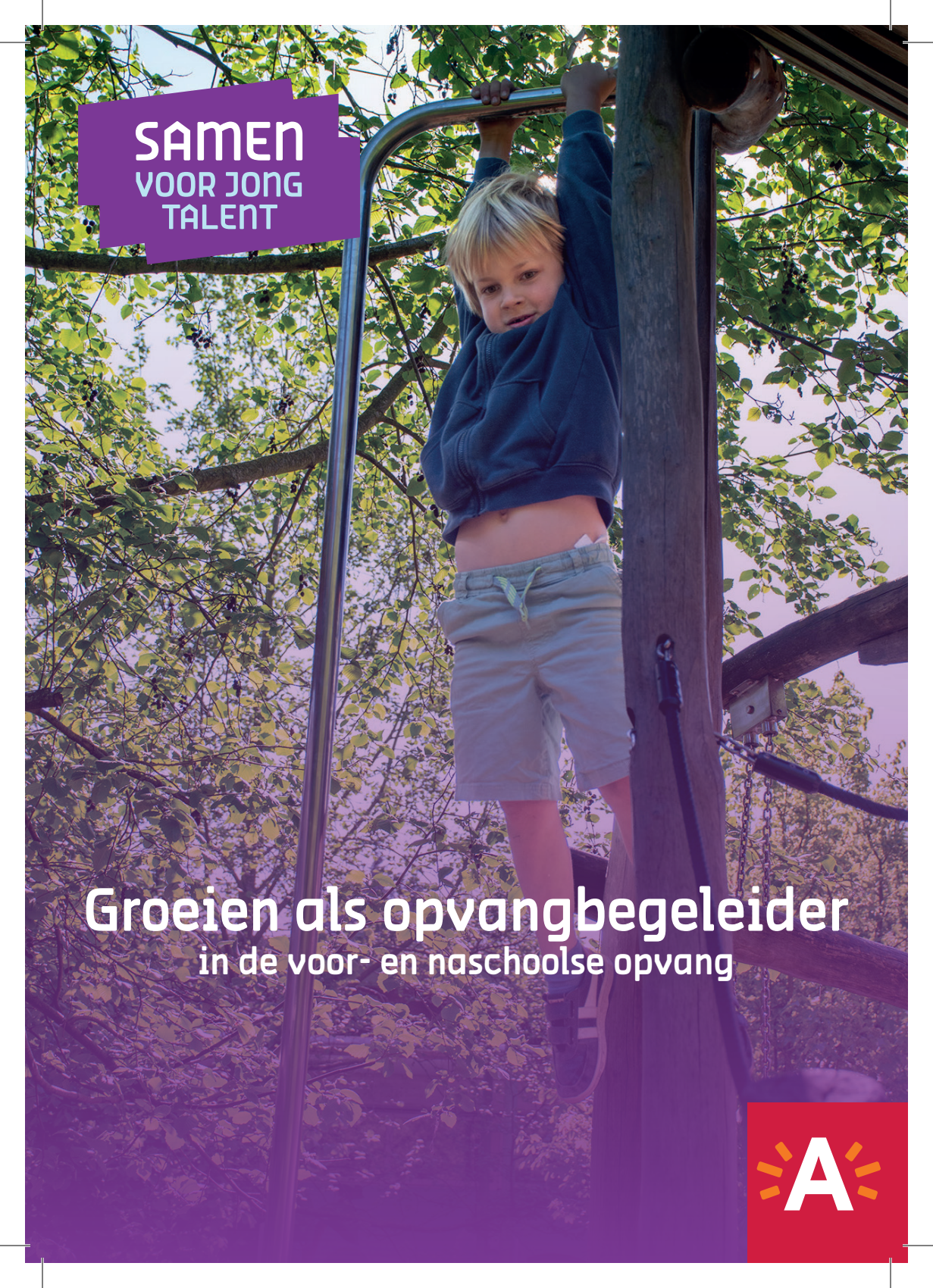

SAMEN
VOOR JONG
TALENT

Groeien als opvangbegeleider
in de voor- en naschoolse opvang

Hallo!

Geweldig dat jij je elke dag inzet in de voor- en naschoolse opvang! Dankzij jou brengen heel wat kinderen hun tijd op een kwaliteitsvolle en veilige manier door.

Wist je dat je als opvangbegeleider heel wat competenties moet hebben? Sommige heb je waarschijnlijk al, in andere kan je misschien nog groeien, en daar kan dit competentiekader je bij helpen.

Wat zijn competenties?

Een competentie is de combinatie van kennis, vaardigheden en houding die je nodig hebt om een taak goed uit te voeren.

Wat je weet + wat je kan + hoe je het aanpakt = jouw competentie.

Dat maakt competenties ideaal om je eigen profiel te bepalen en te ontdekken waar je goed in bent en waar je nog in kan groeien.

Inhoudstafel

Hoe gebruik je dit competentiekader?	5
Dit ben ik als opvangbegeleider	6
De 9 competenties	7
1. Zorgen voor kinderen	8
2. Samenwerken.	13
3. Communiceren	17
4. Emotionele en fysieke veiligheid waarborgen	21
5. Organiseren en begeleiden van een aangepast aanbod	26
6. Professionele houding	31
7. Respectvol handelen	36
8. Reflecteren over het eigen handelen	40
9. Praktische en administratieve vaardigheden.	44
Competentieraster	48
Begrippenlijst.	51

Hoe gebruik je dit competentiekader?

Ontdek de 9 competenties en bekijk samen met je opvangcoördinator welke kwaliteiten je al hebt en welke werkpunten er nog zijn. Doe dit op drie momenten. Zo krijg je een helder zicht op je talenten en hoe je die nog verder kan ontwikkelen. Je opvangcoördinator ondersteunt je hierbij met workshops, vormingen, coaching en tips & tricks, zowel op als naast de werkvloer.

Iedere competentie bevat enkele deelcompetenties en acties. Geef jezelf een score van 0 tot 10 en duid deze aan op de as. Zo kan je heel concreet bepalen waar je aan gaat werken.

Voor wie in een inclusieve en/of doelgroepsspecifieke opvang werkt, zijn er nog enkele extra acties. Deze kan je herkennen aan dit pictogram.

In het competentiekader staan verschillende begrippen in het paars. Achteraan vind je een verklarende begrippenlijst met deze woorden.

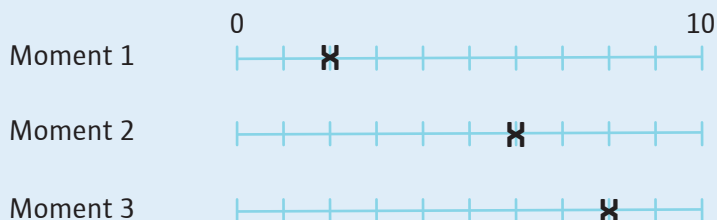
En vergeet niet, dit is jouw competentiekader — schrijf, werk en noteer zoals jij het wil.

Bedankt voor je inzet en een leerrijk traject toegewenst!

Voorbeeld van de as

Plaats een kruisje op de as om aan te geven waar je staat in de ontwikkeling van deze competentie.

Individuele aandacht geven aan elk kind

Dit ben ik als opvangbegeleider:

Naam:

Opvanglocatie:

Opvangcoördinator:

Mijn (werk)ervaring:

.....

Attesten:

.....

Dit deed ik als kind graag in mijn vrije tijd:

.....

Mijn talenten:

.....

Interesses in vormingen:

.....

Dit helpt mij om mijn rol nog beter op te nemen:

.....

Hier wil ik zelf in groeien:

.....

Streefdoelen in de organisatie:

.....

De 9 competenties voor een begeleider in de opvang:

Zorgen voor
kinderen

Samenwerken

Communiceren

Emotionele en
fysieke veiligheid
waarborgen

Organiseren en
begeleiden van een
aangepast aanbod

Professionele
houding

Respectvol
handelen

Reflecteren over het
eigen handelen

Praktische en
administratieve
vaardigheden

1. Zorgen voor kinderen

Deelcompetenties

- Individuele aandacht geven aan elk kind.
- Het kind stimuleren of begeleiden in zijn ontwikkeling.
- Inspelen op interesses en wensen van elk kind.
- Positieve contacten en respect tussen kinderen stimuleren.
- Op een juiste manier reageren indien er een conflictsituatie is.
- Instaan voor de basisbehoeften van kinderen.
- Inzetten op de betrokkenheid en het welzijn.

Acties

De opvangbegeleider...

- is op de hoogte van de (specifieke) **ondersteuningsnoden** en speelt hier actief op in.
- merkt **ondersteuningsnoden** op en signaleert deze.
- houdt rekening met de ontwikkeling en leeftijd van elk kind.
- leert kinderen omgaan met grenzen en het nemen van verantwoordelijkheden.
- reageert rechtvaardig op conflictsituaties en bemiddelt wanneer nodig.
- zorgt ervoor dat elk kind regelmatig naar het toilet kan gaan of verschoond wordt.
- zet in op hygiëne van elk kind. (neus snuiten, handen wassen,...)
- anticipeert op basisbehoeften.
- organiseert eetmomenten en zorgt ervoor dat elk kind voldoende water drinkt.

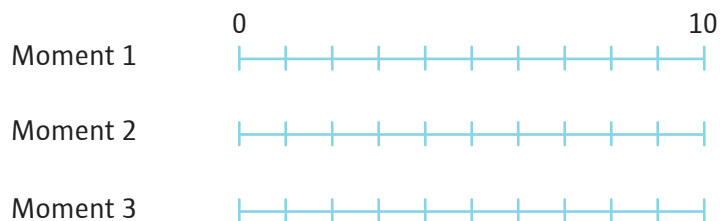

Inclusieve en/of doelgroepsspecifieke werking

De opvangbegeleider...

- heeft inzicht en kennis omtrent specifieke **ondersteuningsnoden** aanwezig in de werking.
- kan gepast omgaan met gedragsmatige en/of emotionele uitdagingen van kinderen.
- herkent signalen en handelt preventief.
- dient medicatie toe volgens de richtlijnen van de organisatie en de instructies van de ouders.
- heeft kennis van de werking van eventuele hulpmiddelen (bv. hoortoestel, communicatiebord, ...) en kan hier correct mee omgaan.

Individuele aandacht geven aan elk kind

Het kind stimuleren of begeleiden in zijn ontwikkeling

Inspelen op interesses en wensen van elk kind

1. Zorgen voor kinderen

Positieve contacten en respect tussen kinderen stimuleren

Moment 1 0 10

Moment 2

Moment 3

Op een juiste manier reageren indien er een conflictsituatie is

Moment 1 0 10

Moment 2

Moment 3

Instaan voor de basisbehoeften van kinderen

Moment 1 0 10

Moment 2

Moment 3

Inzetten op de betrokkenheid en het welbevinden

Moment 1 0 10

Moment 2

Moment 3

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

[illegible]

2. Samenwerken

Deelcompetenties

- Sterk samenwerken met ouders en hen erkennen als eerste opvoeder.
- Samenwerken met verschillende partners (medebegeleiders, school, leerkrachten, externe organisaties...) in functie van de opvang en het kind.
- Zorgen voor duidelijke en wederzijdse informatieoverdracht tussen opvang en school.
- Samenwerken in teamverband.

Acties

De opvangbegeleider...

- spreekt spontaan personen aan, noemt kinderen bij naam en stelt zichzelf voor.
- ziet verschillen in opvoedingswijzes en respecteert deze.
- handelt volgens de **meldingsplicht** en meldt **verontrustende** situaties.
- informeert ouders en collega's over relevante zaken uit de opvang.
- neemt deel aan overleg met het begeleiderteam.
- is herkenbaar voor kinderen en ouders.

Inclusieve en/of doelgroepsspecifieke werking

De opvangbegeleider...

- kan werken binnen een **multidisciplinair** team.
- betreft ouders en leerkrachten actief in functie van de opvang van het kind.
- doet tijdig beroep op een collega of coördinator wanneer de noden van een kind de eigen kennis of draagkracht overschrijden.

2. Samenwerken

Sterk samenwerken met ouders en hen erkennen als eerste opvoeder

Samenwerken met verschillende partners in functie van de opvang en het kind

Zorgen voor duidelijke en wederzijdse informatieoverdracht tussen opvang en school

Samenwerken in teamverband

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

[illegible]

3. Communiceren

Deelcompetenties

- Communicatie aanpassen op maat van kinderen, ouders, collega's, school en externe partners.
- Correct en duidelijk communiceren volgens de **GDPR-wetgeving**.
- Actief luisteren en oprechte interesse tonen.

Acties

De opvangbegeleider...

- brengt gevoelige informatie correct, discreet en professioneel over.
- communiceert minstens met iedere gesprekspartner in het Nederlands.
- schept duidelijkheid voor alle kinderen.
- voert open en respectvolle gesprekken.
- communiceert begrijpbaar voor elk kind.
- begroet spontaan bij aankomst en vertrek.
- ondersteunt de gesproken taal met non-verbale communicatie.
- communiceert spontaan en actief.
- houdt in alle communicatie rekening met de privacywetgeving.
- houdt rekening met welke info gedeeld wordt, met wie en via welke kanalen.

Inclusieve en/of doelgroepspecifieke werking

De opvangbegeleider...

- past ondersteunende communicatie (bv. SMOG, VGT) toe wanneer nodig.
- versterkt de communicatie visueel aan de hand van pictogrammen.
- communiceert tactvol en respectvol over de ondersteuningsnood van kinderen.

3. Communiceren

Communicatie aanpassen op maat van kinderen, ouders, collega's, school en externe partners

Correct en duidelijk communiceren volgens de GDPR-wetgeving

Actief luisteren en oprechte interesse tonen

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

[illegible]

4. Emotionele en fysieke veiligheid waarborgen

Deelcompetenties

- Een veilige omgeving creëren.
- Afspraken maken en grenzen stellen.
- Inspelen op onverwachte en/of onveilige situaties.
- **Veiligheidsvoorschriften** en procedures kennen en toepassen.
- Signalen van kinderen opvangen en deze bespreken met de ouders.
- Signalen herkennen van ongemak en ziekte en hiernaar handelen volgens de afspraken van de organisatie.
- Signalen herkennen van **grensoverschrijdend gedrag** en hiernaar handelen volgens de afspraken van de organisatie.
- Bezorgdheden signaleren bij de opvangcoördinator.

Acties

De opvangbegeleider...

- geeft alle kinderen dezelfde kansen.
- duidt de grenzen van het speelveld duidelijk aan.
- stelt samen met de kinderen afspraken op.
- zorgt voor structuur en regelmaat.
- maakt melding van gevaar.
- registreert incidenten volgens de richtlijnen van de school.
- past de basisprincipes EHBO toe en schakelt gepaste hulp in.
- bespreekt observaties met collega's en ouders.
- neemt maatregelen om noodsituaties te vermijden.
- is alert voor het welzijn en de betrokkenheid van het kind en handelt ernaar.
- kent de vluchtroutes en verzamelplek in geval van gevaar.
- maakt melding van **grensoverschrijdend gedrag** aan de API van de organisatie.
- heeft aandacht voor inclusie, uitsluiting en pestgedrag.

Inclusieve en/of doelgroepsspecifieke werking

De opvangbegeleider...

- houdt rekening met de emotionele en fysieke grenzen.
- brengt emoties van het kind en zichzelf onder woorden.
- doet indien nodig beroep op de coördinator of Netwerk Inclusiecoaching om ouders correct en professioneel te informeren over gevoelige informatie.

4. Emotionele en fysieke veiligheid waarborgen

Een veilige omgeving creëren

Afspraken maken en grenzen stellen

Inspelen op onverwachte en/of onveilige situaties

Veiligheidsvoorschriften en procedures kennen en toepassen

Signalen van kinderen opvangen en deze bespreken met de ouders

Signalen herkennen van ongemak en ziekte en hiernaar handelen volgens de afspraken van de organisatie

Signalen herkennen van grensoverschrijdend gedrag en hiernaar handelen volgens de afspraken van de organisatie

Bezorgdheden signaleren bij de opvangcoördinator

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

[illegible]

5. Organiseren en begeleiden van een aangepast aanbod

Deelcompetenties

- Activiteiten plannen, uitvoeren en bijsturen.
- Rekening houden met de samenstelling van de groep.
- Rust creëren.
- Structuur en regelmaat bieden.
- Aanspreekpunt zijn op de werkvloer.
- Openstaan voor keuzevrijheid en keuzemogelijkheden bieden.

Acties

De opvangbegeleider...

- speelt actief mee.
- creëert een activiteit op maat van de doelgroep.
- reageert gepast op signalen van kinderen.
- biedt voldoende uitdaging.
- geeft toestemming aan kinderen om eigen ideeën in te brengen.
- creëert ruimte voor vrij spel.
- creëert groeikansen voor elk kind.
- stimuleert kinderen om de eigen talenten verder te ontwikkelen.
- ondersteunt activiteiten en biedt structuur op maat van de kinderen (bv. dagplanning, pictogrammen).
- richt de ruimte in volgens de interesses en noden van de kinderen.
- zorgt voor rustplekken, rustmomenten en een stille ruimte.
- activeert kinderen tot spel en helpt hen een keuze te maken.

Inclusieve en/of doelgroepspecifieke werking

De opvangbegeleider...

- past materiaal, activiteit en ruimte aan op maat van de zorgnood van een kind.

Activiteiten plannen, uitvoeren en bijsturen

Rekening houden met de samenstelling van de groep

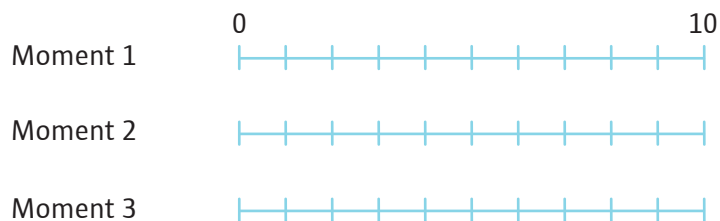
Rust creëren

5. Organiseren en begeleiden van een aangepast aanbod

Structuur en regelmaat bieden

Aanspreekpunt zijn op de werkvloer

Openstaan voor keuzevrijheid en keuzemogelijkheden bieden

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, intended as a guide for handwriting practice.

6. Professionele houding

Deelcompetenties

- Actief bijdragen aan een positief imago van de opvang.
- Gemaakte afspraken respecteren in functie van het eigen takenpakket.
- Handelen in het belang van het kind en het goede voorbeeld geven.
- Betrouwbaar en verantwoordelijk zijn.
- **Integer** handelen.

Acties

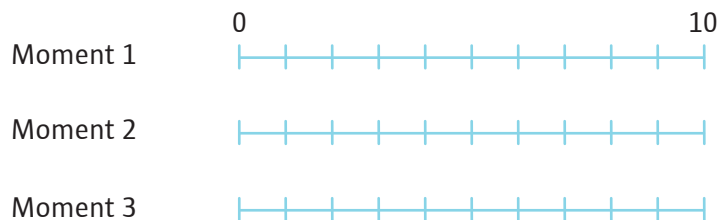
De opvangbegeleider...

- blijft stressbestendig, rustig en geduldig in onverwachte situaties.
- bedenkt (creatieve) oplossingen.
- gaat discreet om met gevoelige informatie.
- volgt relevante vorming en opleiding in samenspraak met de opvangcoördinator.
- gedraagt zich als positief rolmodel voor kinderen.
- houdt zich aan de richtlijnen van de organisatie rond GSM-gebruik en schermen.
- handelt naar de gemaakte afspraken en waarden van de organisatie.

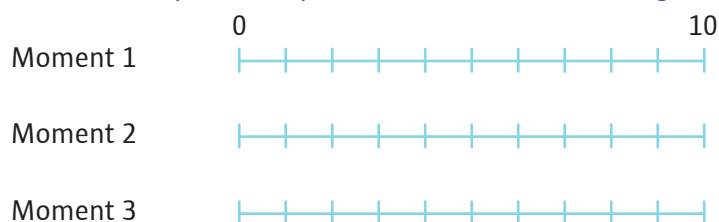

6. Professionele houding

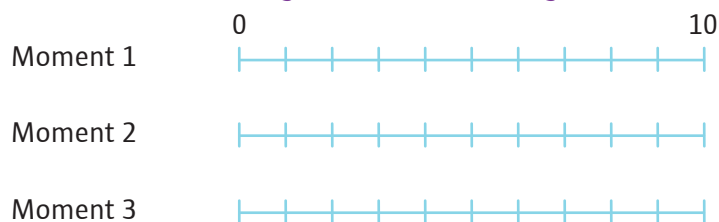
Actief bijdragen aan een positief imago van de opvang

Gemaakte afspraken respecteren in functie van het eigen takenpakket

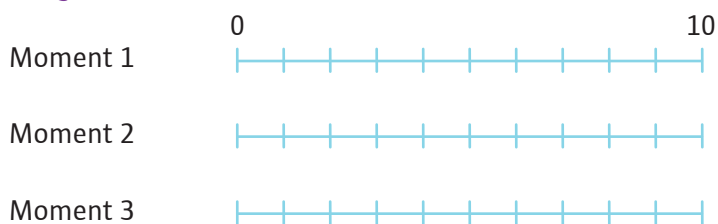
Handelen in het belang van het kind en het goede voorbeeld geven

Betrouwbaar en verantwoordelijk zijn

Integer handelen

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

This image shows a full page of a document template designed for handwriting practice. It consists of approximately 30 evenly spaced, horizontal black lines across the entire width of the page. The lines are thin and uniform, providing a guide for letter height and placement. There are no margins, text, or other markings present on the page.

7. Respectvol handelen

Deelcompetenties

- Op een positieve, stimulerende manier omgaan met alle kinderen, ouders, collega's,...
- Oog hebben voor diversiteit.

Acties

De opvangbegeleider...

- geeft alle kinderen dezelfde kansen.
- **discrimineert** niet.
- benadert elk kind en iedere ouder op een positieve manier.
- heeft respect voor het materiaal van de opvang en de school.
- leert kinderen zorgdragen voor materiaal en ruimtes.

Op een positieve, stimulerende manier omgaan met alle kinderen, ouders, collega's,...

Moment 1 0 10

Moment 2

Moment 3

Oog hebben voor diversiteit

Moment 1 0 10

Moment 2

Moment 3

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

[illegible]

8. Reflecteren over het eigen handelen

Deelcompetenties

- Openstaan voor feedback.
- Gemotiveerd blijven om bij te leren.
- Eigen kwaliteiten en valkuilen erkennen en benoemen.
- Eigen manier van omgaan met kinderen en ouders erkennen.

Acties

De opvangbegeleider...

- neemt actief deel aan gesprekken rond het eigen functioneren.
- stuurt eigen gedrag en handelen bij op basis van feedback.
- reflecteert over eigen gedrag.

Openstaan voor feedback

Gemotiveerd blijven om bij te leren

Eigen kwaliteiten en valkuilen erkennen en benoemen

Eigen manier van omgaan met kinderen en ouders erkennen

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

[illegible]

9. Praktische en administratieve vaardigheden

Deelcompetenties

- Aanwezigheden van kinderen registreren.
- Procedures rond bijzonderheden van kinderen (vb. allergiën) volgen.
- De privacy respecteren van alle personen.

Acties

De opvangbegeleider...

- behoudt controle bij piekmomenten.
- gebruikt vlot en correct de registratietool van de organisatie.
- gaat discreet om met alle beschikbare informatie.
- houdt rapportages en aanwezigheden correct bij op ieder moment van de opvang.
- gebruikt (digitale) tools vlot en correct op basisniveau.

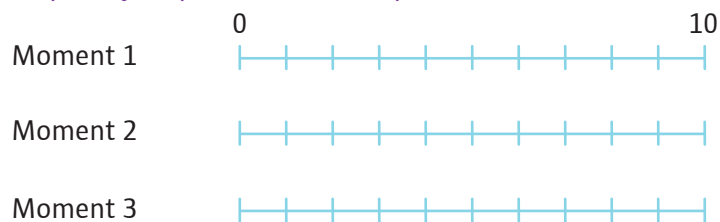
Aanwezigheden van kinderen registreren

Procedures rond bijzonderheden van kinderen (vb. allergiën) volgen

De privacy respecteren van alle personen

Mijn werkpunten:

Feedback van en afspraken met mijn opvangcoördinator:

Notities

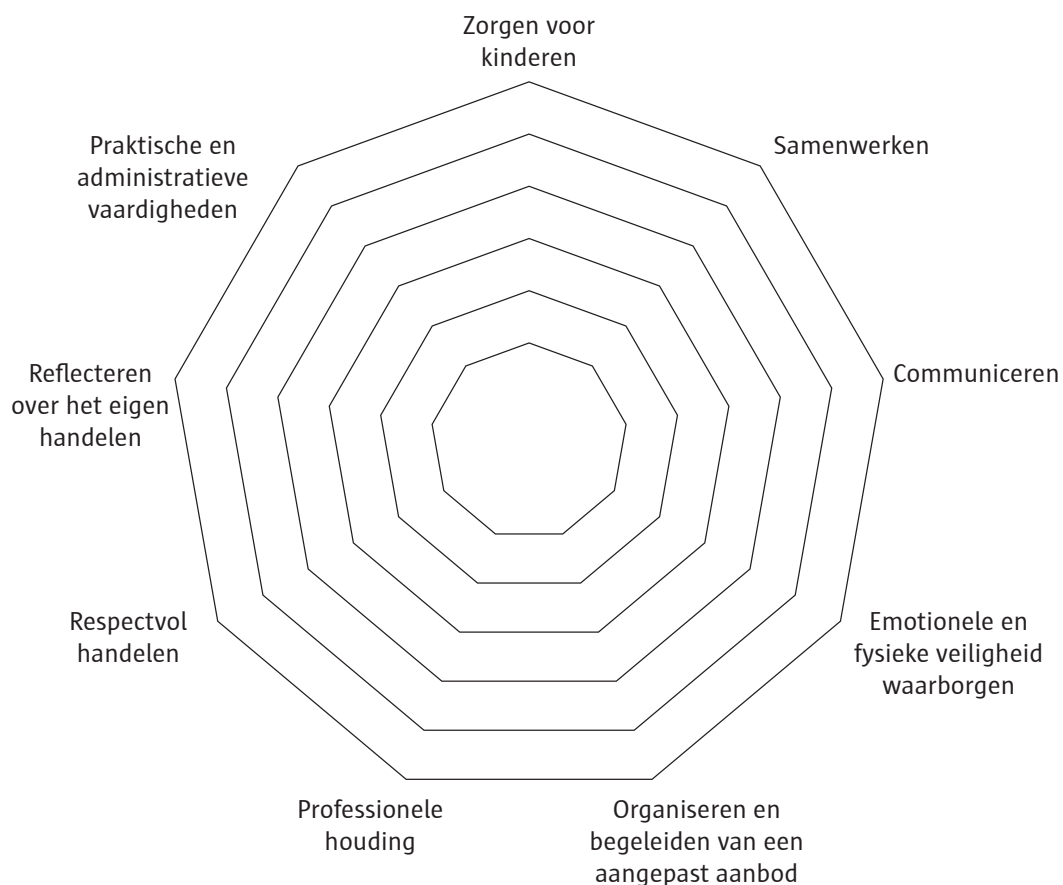
[illegible]

Competentieraster

Hoe vul je dit raster in?

Dit is een instrument om te tonen hoe je op de verschillende competenties scoort. Zet een punt in het raster om aan te geven hoe je jezelf scoort op een competentie. Je opvangcoördinator doet hetzelfde maar dan met een andere kleur.

Verbind telkens alle punten in het raster met elkaar in je eigen kleur. Zo ontstaan er twee veelhoekige vormen. Hoe groter je vlak, hoe beter je algemene score. Hoe groter en evenwichtiger je vorm, hoe sterker je score op de verschillende competenties.

Notities

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Begrippenlijst

Discrimineren: ongelijk of oneerlijk behandelen, achterstellen of uitsluiten van mensen op basis van persoonlijke kenmerken.

GDPR-wetgeving: General Data Protection Regulation - Europese wetgeving die persoonsgegevens beschermt en burgers meer controle geeft over hun gegevens.

Grensoverschrijdend gedrag: elk gedrag dat een onveilig gevoel geeft. Alle vormen van ongewenst verbaal, fysiek of non- verbaal gedrag die de persoonlijke grens van iemand overschrijden en een onveilig gevoel veroorzaken.

Integer: eerlijk, oprecht en betrouwbaar.

Meldingsplicht: de verplichting om bepaalde informatie te melden aan de relevante instanties, essentieel voor het waarborgen van veiligheid en naleving van wetgeving.

Multidisciplinair: een samenwerking van specialisten uit verschillende vakgebieden.

(specifieke) Ondersteuningsnoden: extra hulp die kinderen nodig hebben om volwaardig te kunnen deelnemen aan een voorzien aanbod.

Veiligheidsvoorschriften: verplichte regels, richtlijnen en instructies die zijn opgesteld om de veiligheid en gezondheid van personen te waarborgen.

Verontrustende situatie: Omstandigheden waarin de veiligheid of het welzijn van een persoon in gevaar is. Het vereist vaak onmiddellijke aandacht van hulpverleners en instanties.

Notities

[illegible]

[illegible]

Notities

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of primary-ruled notebook paper. It features multiple sets of horizontal lines designed to help young learners write neatly. Each set consists of three lines: a solid top line, a dashed middle line, and a dotted bottom line. These sets are repeated down the entire page, providing ample space for handwriting practice. The paper is otherwise blank, with no margins, text, or illustrations.

Het competentiekader kwam tot stand in samenwerking met opvangcoördinatoren en Kind aan Zet, de Antwerpse invulling van het Vlaams decreet 'buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA)'. Dit decreet streeft naar een geïntegreerd aanbod voor alle kinderen en gezinnen.

Dit competentiekader is opgesteld op basis van het kwaliteitskader. Het kwaliteitskader focust op 5 pijlers: kinderen, begeleiders, aanbod, organisatie en netwerk.

Je kan het Antwerps kwaliteitskader hier raadplegen:

 www.antwerpen.be/kindaanzet

 kindaanzet@antwerpen.be

